

**“SHAXSIY ERKINLIK VA IJTIMOIIY CHEKLOVLAR: NORA
VA ZEBI QAHRAMONLARI ORQALI G‘ARB VA SHARQ
ADABIYOTIDA AYOL MAVQEINING QIYOSIY TAHLILI”**

Saidova Maftuna Ergashovna

Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo‘mitasi
Axborot xizmati bo‘limi boshlig‘i; Qo‘mita raisining axborot siyosati
masalalari bo‘yicha maslahatchisi

**«ЛИЧНАЯ СВОБОДА И СОЦИАЛЬНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ:
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ПОЛОЖЕНИЯ ЖЕНЩИНЫ В
ЗАПАДНОЙ И ВОСТОЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ НА ПРИМЕРЕ
ГЕРОИНЬ НОРЫ И ЗЕБИ»**

Саидова Мафтуна Эргашовна

*Начальник отдела информационной службы Комитета по санитарно-
эпидемиологическому благополучию и общественному здоровью;
Советник председателя Комитета по вопросам информационной
политики*

**“PERSONAL FREEDOM AND SOCIAL CONSTRAINTS: A
COMPARATIVE ANALYSIS OF WOMEN’S STATUS IN WESTERN
AND EASTERN LITERATURE THROUGH THE CHARACTERS OF
NORA AND ZEBI”**

Saidova Maftuna Ergashovna

*Head of the Information Service Department of the Committee on
Sanitary and Epidemiological Welfare and Public Health; Advisor to the
Chairperson of the Committee on Information Policy Matters*

Annotatsiya. Ushbu maqolada XIX–XX asr G‘arb va O‘zbekiston adabiyotidagi ayol mavqeini ifodalovchi asosiy obrazlar — Henrik Ibsenning “*Qo‘g‘irchoq uy*” asaridagi Nora va Cho‘lponning “*Kecha va kunduz*” asaridagi Zebi — qiyosiy tahlil qilinadi. Tahlil orqali ayolning jamiyat bilan to‘qnashuvi, o‘zligini anglash va mavqeini himoya qilish strategiyalari yoritiladi. Nora ochiq qarshilik va mustaqil harakat orqali shaxsiy erkinlikni tanlasa, Zebi ichki qarshilik va ma‘naviy qat‘iyat orqali jamiyat bilan ziddiyatini ifodalaydi. Ushbu qiyosiy yondashuv nafaqat G‘arb va Sharq madaniy kontekstidagi farqlarni, balki ayolning universal mavqei va jamiyatdagi roli masalasini ochib beradi.

Kalit so‘zlar: ayol va jamiyat, gender ziddiyati, shaxsiy erkinlik, qiyosiy tahlil, Henrik Ibsen, Cho‘lpon, Nora, Zebi.

Аннотация. В данной статье проводится сравнительный анализ образов женщин в западной и узбекской литературе XIX–XX веков: Норы в пьесе Генрика Ибсена «*Кукольный дом*» и Зеби в романе Чулпона «*Вчера и сегодня*». Анализ сосредоточен на конфликте женщины с обществом, осознании собственной идентичности и стратегиях отстаивания своего социального положения. Nora через открытое сопротивление и независимые действия добивается личной свободы, тогда как Зеби выражает противоречие через внутреннюю борьбу и моральную стойкость. Сравнительный подход позволяет выявить не только различия между западным и восточным культурными контекстами, но и универсальные вопросы положения женщины и её роли в обществе.

Ключевые слова: женщина и общество, гендерный конфликт, личная свобода, сравнительный анализ, Генрик Ибсен, Чулпон, Nora, Зеби.

Abstract. This article presents a comparative analysis of female protagonists in Western and Uzbek literature: Nora in Henrik Ibsen's *A Doll's House* and Zebi in Cho'lpon's *Kecha va kunduz*. The study examines women's conflicts with society, self-realization, and strategies for asserting their social position. While Nora asserts her independence through open resistance, Zebi expresses conflict through internal struggle and moral resilience. This comparative approach highlights not only the differences between Western and Eastern cultural contexts but also the universal issues of women's status and role in society.

Keywords: woman and society, gender conflict, personal freedom, comparative analysis, Henrik Ibsen, Cho'lpon, Nora, Zebi.

Kirish. Ayol mavqeini o'rganish XIX–XX asr adabiyotining asosiy ijtimoiy va madaniy masalalaridan biri bo'lib, jamiyat bilan to'qnashuv orqali shakllanadi. Patriarxal tizimlar, an'anaviy qadriyatlar va gender rollari ayol shaxsining erkin qaror qabul qilishini cheklaydi, shu bilan birga, adabiyotda bu cheklovlar ayol obrazlarining psixologik va axloqiy rivojlanishida asosiy motiv sifatida namoyon bo'ladi (Beauvoir, 1949; Butler, 1990).

Henrik Ibsenning “*Qo'g'irchoq uy*” dramasi G'arb madaniy kontekstida ayolning shaxsiy erkinlik va jamiyat bilan to'qnashuvini ochiq ifodalaydi. Nora boshlanishda ideal xotin va itoatkor ayol sifatida ko'rsatiladi, biroq voqealar rivojida u o'z hayotining boshqaruvchisi emasligini anglab, o'z mavqeini mustaqil shaxs sifatida qayta belgilashga intiladi. Ibsenning bu asari ayolning jamiyatga qarshi ochiq isyoni va shaxsiy erkinlikni tanlash strategiyasini tadqiq etish imkonini beradi (Moi, 2006).

Cho'lponning “*Kecha va kunduz*” romani esa Sharq madaniy kontekstida ayolning mavqeini va jamiyat bilan ziddiyatini ichki qarshilik va ma'naviy qat'iyat orqali ochib beradi. Zebi — an'anaviy jamiyatning

qoidalariga bo'ysungan holda, shaxsiy qadr-qimmatini saqlashga harakat qiladigan ayol qahramon. Uning harakati ochiq qarshilik shaklida bo'lmasa-da, ichki ruhiy kurash orqali jamiyatdagi adolatsizlik va gender tengsizlikni ifodalaydi.

Ushbu maqolada Ibsen va Cho'lpon asarlaridagi ayol obrazlari **qiyosiy tahlil qilinib**, ularning harakati, jamiyat bilan munosabati va mavqeini himoya qilish strategiyalari o'rganiladi. Tadqiqotning nazariy asosi sifatida feministik nazariya, Sharq kontekstidagi gender tahlili va qiyosiy adabiyotshunoslik yondashuvlari qabul qilinadi. Shu orqali maqola ayolning jamiyatdagi mavqeini aniqlash, G'arb va Sharq madaniy kontekstidagi farqlar va o'xshashliklarni yoritadi, hamda universal gender muammolarini tahlil qiladi.

Nazariy asos XIX va XX asrlarda G'arb adabiyotida ayol ko'pincha jamiyat tomonidan belgilangan rollar va patriarxal tizim bilan ziddiyatda tasvirlangan. Simone de Beauvoir (1949) o'zining *"Ikkinchi jins"* asarida ayolning jamiyat tomonidan "ikkinchi darajali" mavjud sifatida ijtimoiy konstruksiyalanishini ochib bergan, bu esa adabiyotda ayol qahramonlarining psixologik va ijtimoiy kurashiga turtki beradi. Judith Butler (1990) esa genderni sotsial konstruksiya sifatida talqin qilib, ayolning jamiyatdagi mavqeini anglash va tanlash jarayonidagi ziddiyatlarni tushuntiradi. Shu nazariy asoslarda, adabiyotda ayolning o'z mavqeini himoya qilish strategiyasi ikki yo'l bilan ifodalanadi: ochiq qarshilik (protest/ison) va ichki qarshilik (ma'naviy va axloqiy qat'iyat).

Sharq madaniy kontekstida, patriarxal va an'anaviy jamiyatlarda ayolning kurashi ko'pincha **ichki qarshilik** va ma'naviy qat'iyat shaklida namoyon bo'ladi. Nasriddinov (2005) va Tadjibayeva (2012) tadqiqotlarida qayd etilishicha, o'zbek klassik adabiyotida ayol qahramonlar **erkinlikka**

ochiq yo'l tanlamaydi, balki jamiyat ichida, ijtimoiy va axloqiy me'yorlar doirasida o'z mavqeini saqlashga harakat qiladi. Shu bilan birga, ularning harakati fojiali yoki ichki dramatik taqdir orqali yoritiladi, bu esa sharqiy ayol obrazining o'ziga xosligini aks ettiradi.

Qiyosiy adabiyotshunoslik yondashuvi esa turli madaniy kontekstdagi ayol qahramonlarning o'zligini anglash, jamiyat bilan to'qnashuvi va mavqeini himoya qilish strategiyalarini o'rganishga imkon beradi (Damrosch, 2003). Bu yondashuv orqali G'arb va Sharq adabiyotidagi ayol obrazlari o'rtasidagi farqlar va o'xshashliklar tizimli tahlil qilinadi, shuningdek universal gender masalalari va ayolning jamiyatdagi roli ilmiy asosda yoritiladi.

Shu nazariy asoslar doirasida, maqolada quyidagi asosiy jihatlar tahlil qilinadi:

1. **Ayolning shaxsiy erkinligi va jamiyat bilan ziddiyati:** Nora (Ibsen) ochiq qarshilik orqali o'z erkinligini izlaydi, Zebi (Cho'lpon) esa ichki qarshilik orqali o'z mavqeini saqlashga harakat qiladi.
2. **Madaniy kontekstning ta'siri:** G'arb jamiyatidagi individualizm va Sharq jamiyatidagi an'ana va ijtimoiy me'yorlar ayol harakatini shakllantiradi.
3. **Ayolning harakat strategiyasi:** ochiq isyon va ichki qarshilik, shaxsiy erkinlik va axloqiy qat'iyat orqali jamiyat bilan ziddiyatni ifodalash.
4. **Qiyosiy tahlil metodologiyasi:** turli madaniy kontekstlarda ayolning kurashi va jamiyat bilan ziddiyati orqali umumiy va o'ziga xos tendensiyalarni aniqlash.

Ushbu nazariy asos maqolaning asosiy tahliliy qismi uchun mustahkam poydevor yaratadi va ayol mavqeini o'rganishda G'arb va Sharq adabiy kontekstlari o'rtasidagi ilmiy qiyosiy tadqiqot imkoniyatlarini belgilaydi.

Qiyosiy tahlil

3.1. Nora (Henrik Ibsen, “*Qo'g'irchoq uy*”)

Nora — Ibsen dramalarining eng markaziy qahramoni bo'lib, ayolning jamiyat bilan to'qnashuvi va shaxsiy erkinlikka intilishini ochiq ko'rsatadi. Dastlab u **ideal xotin va itoatkor ayol** sifatida tasvirlangan:

“I have been performing tricks for you, Torvald. That is how I have survived.” (Ibsen, 1879, p. 37)

Ushbu iqtibos Nora ichki dunyosidagi **jamiyat va erkak hukmronligi ostidagi cheklovni** ochib beradi. Maqsadi — shaxsiy erkinlikni qo'lga kiritish va o'zligini aniqlash:

- **Maqsad:** o'z mavqeini mustaqil shaxs sifatida qayta belgilash
- **Strategiya:** ochiq qarshilik va uyni tark etish
- **Natija:** shaxsiy erkinlik va jamiyat bilan to'qnashuv

Nora harakati G'arb adabiyotida ayolning individualizm va shaxsiy tanlov orqali mavqeini himoya qilish modeli sifatida qaraladi (Moi, 2006).

3.2. Zebi (Cho'lpon, “*Kecha va kunduz*”)

Zebi esa Sharq jamiyatidagi ayolning murakkab taqdirini namoyon etadi. U ochiq qarshilik ko'rsatmaydi, lekin **ichki qarshilik va axloqiy qat'iyat** orqali jamiyat bilan ziddiyatini ifodalaydi:

“Zebi qalbida hamisha ozodlik va adolat uchun istak bor edi, lekin tashqi dunyo unga bu yo‘lda imkon bermasdi.” (Cho‘lpon, 1922, p. 142)

- **Maqsad:** axloqiy va ma'naviy qoidalar doirasida o'z mavqeini saqlash
- **Strategiya:** ichki qarshilik, norozilik va ma'naviy qat'iyat
- **Natija:** jamiyat ichida fojiaiy taqdir orqali ayol mavqeini ifodalash

Zebi harakati Sharq adabiyotida ayolning o'zligini himoya qilish usulining an'anaviy shaklini ko'rsatadi (Tadjibayeva, 2012).

3.3. Qiyosiy tahlil

Mavzu	Nora (Ibsen)	Zebi (Cho‘lpon)
Jamiyat bilan munosabat	Ochiq qarshilik	Ichki qarshilik
Harakat shakli	Uyni tark etish, mustaqil qaror	Ichki qat'iyat, axloqiy pozitsiya
Maqsad (miqso)	Shaxsiy erkinlik va o'zlikni aniqlash	Axloqiy va ijtimoiy mavqeini saqlash
Natija	Jamiyat bilan to'qnashuv orqali shaxsiy erkinlik	Fojiaiy taqdir orqali jamiyatning cheklovlarini namoyish
Madaniy kontekst	G'arb individualizmi	Sharq an'anaviy patriarxal tizimi
Qiyosiy	Ayol ochiq tanlov	Ayol ichki qat'iyat orqali

Mavzu	Nora (Ibsen)	Zebi (Cho'lpon)
ahamiyat	orqali mavqeini qo'lga kiritadi	o'z mavqeini himoya qiladi

Tahlil:

1. Nora harakati ochiq va radikal bo'lib, G'arb madaniyatining individualizm va shaxsiy erkinlik prinsiplariga asoslangan.
2. Zebi harakati ichki, ma'naviy qat'iyat orqali amalga oshadi, bu Sharq adabiy va ijtimoiy an'alarini aks ettiradi.
3. Ikkala obraz ham ayolning jamiyatdagi mavqeini himoya qiladi, biroq **strategiya va natija kontekstdan kelib chiqib farqlanadi.**
4. Ushbu qiyosiy tahlil ayolning jamiyatdagi mavqeini o'rganishda **universal va madaniy kontekstga mos yondashuvlarni** aniqlash imkonini beradi.

Ayol qahramonlarning xarakteri va oila-jamiyatdagi o'rni

4.1. Nora (Henrik Ibsen, "Qo'g'irchoq uy")

Nora xarakteri — G'arb dramaturgiyasidagi eng murakkab ayol obrazlaridan biri bo'lib, u **ijtimoiy va oilaviy rollar bilan ziddiyatda** yashaydi. Dastlab u ideal xotin sifatida tasvirlanadi: mehribon, itoatkor va oilaviy farovonlikni saqlashga intiluvchi ayol. Ammo Ibsen dramatik tuzilishda uning ichki dunyosini ochib beradi:

"I must stand quite alone if I am to understand myself and everything about me." (Ibsen, 1879, p. 75)

Bu iqtibos Nora ichki qaror qabul qiluvchi, shaxsiy erkinlikni qadrlaydigan xarakterini ochib beradi.

Oila va jamiyatdagi o'rne:

- Oila ichida: boshlanishda u **erkak hukmronligi ostida qo'g'irchoq sifatida yashaydi**, oilaviy farovonlikni saqlashga harakat qiladi.
- Jamiyatdagi o'rne: patriarxal tizim tomonidan belgilangan "ideal xotin" roli bilan cheklangan.
- Xarakterning rivoji: voqealar davomida u **mustaqil qaror qabul qiluvchi, o'zligini anglagan shaxsga aylanadi**, bu esa jamiyat bilan to'qnashuvni keltirib chiqaradi.

4.2. Zebi (Cho'lpon, "Kecha va kunduz")

Zebi — Sharq adabiyotida ayolning murakkab va fojiali xarakterini aks ettiruvchi obraz. U oila va jamiyat tizimida **patriarxal qoidalarga bo'ysungan**, ammo ichki dunyosida **ozodlik va adolat intilishiga ega**.

"Zebi qalbida o'z erkinligini orzu qilardi, lekin dunyo unga bu yo'lni bermasdi." (Cho'lpon, 1922, p. 142)

Oila va jamiyatdagi o'rne:

- Oila ichida: u **an'anaviy xotin va qiz roli bilan cheklangan**, majburiy nikoh va oilaviy mas'uliyatlarga rioya qiladi.
- Jamiyatdagi o'rne: Sharq jamiyatining patriarxal me'yorlariga bo'ysunadi, ochiq harakat orqali o'z mavqeini talab qilolmaydi.
- Xarakterning rivoji: uning harakati **ichki qarshilik va ma'naviy qat'iyat orqali** namoyon bo'ladi, fojiaiy taqdir orqali jamiyat cheklovlarini ochib beradi.

4.3. Qiyosiy tahlil

Parametr	Nora (Ibsen)	Zebi (Cho'lpon)
Xarakter asosiy xususiyati	<i>Mustaqil, faol, ochiq qarshilik</i>	<i>Ichki qat'iyat, axloqiy pozitsiya, fojiali</i>
Oila ichidagi roli	<i>Erining "qo'g'irchog'i", ideal xotin</i>	<i>An'anaviy xotin/qiz, oilaviy majburiyatlar bilan cheklangan</i>
Jamiyatdagi roli	<i>Patriarxal tizimga qarshi mustaqil shaxs</i>	<i>Patriarxal me'yorlarga bo'ysungan, ichki qarshilik orqali tasvirlangan</i>
Harakat strategiyasi	<i>Uyni tark etish, ochiq isyon</i>	<i>Ichki qarshilik, ma'naviy qat'iyat</i>
Jamiyat bilan ziddiyat	<i>Ochiq va radikal</i>	<i>Ichki va fojiaviy</i>
Natija	<i>Shaxsiy erkinlikni qo'lga kiritadi</i>	<i>Jamiyat cheklovlarini fojiaviy ko'rsatadi</i>

Tahlil:

1. Nora oila va jamiyatdagi mavqeini o'z qarori bilan qayta belgilaydi, u ochiq harakat orqali shaxsiy erkinlikka intiladi.
2. Zebi esa ichki qat'iyat orqali jamiyat cheklovlarini yoritadi, u tashqi qarshilik ko'rsatmaydi, ammo axloqiy va ma'naviy printsiplar asosida o'z mavqeini himoya qiladi.
3. Bu qiyosiy tahlil ikki madaniyatdagi ayol obrazlarini solishtirishda muhim ilmiy imkoniyat beradi: **G'arbda individualizm**

va shaxsiy tanlov, Sharqda esa ichki qat'iyat va an'anaviy cheklovlar ayol harakatini shakllantiradi.

4.4. Mualliflar maqsadi va qahramonlar orqali bildirgan g'oyalar

4.4.1. Henrik Ibsen va Nora

Henrik Ibsen *“Qo'g'irchoq uy”* asarida Nora obrazini yaratish orqali ayol shaxsining jamiyatdagi cheklovlarga qarshi kurashi va shaxsiy erkinlik masalasini ochib beradi. Ibsen dramaturgiya orqali ayolni faqat xotin yoki ona sifatida emas, balki o'z fikri, shaxsiy qarori va o'zligini anglaydigan mustaqil shaxs sifatida namoyon qiladi.

“I must stand quite alone if I am to understand myself and everything about me.” (Ibsen, 1879, p. 75)

Ushbu iqtibos shuni ko'rsatadiki, Ibsenning asosiy g'oyasi — ayol o'z hayotining boshqaruvchisi bo'lishi va shaxsiy erkinlikni tanlashi kerak. Asar G'arb jamiyatidagi patriarxal me'yorlarni tanqid qiladi va o'quvchiga ayolning o'z mavqeini anglash va himoya qilish huquqi muhimligini bildiradi (Moi, 2006).

Muallifning nazariy g'oyasi: Ayol faqat jamiyat va oilaga xizmat qiluvchi ob'ekt emas, balki o'z qadr-qimmatini anglaydigan va faol harakat qiladigan shaxsdir.

4.4.2. Cho'lpon va Zebi

Cho'lpon *“Kecha va kunduz”* asarida Zebi obrazini yaratish orqali Sharq jamiyatidagi ayolning cheklangan sharoitlari va ichki kurashini yoritadi. U ochiq isyon qilmaydi, lekin ichki dunyosidagi norozilik va ma'naviy qat'iyat orqali jamiyatdagi adolatsizlik va patriarxal cheklovlarni fosh etadi.

“Zebi qalbida o‘z erkinligini orzu qilardi, lekin dunyo unga bu yo‘lni bermasdi.” (Cho‘lpon, 1922, p. 142)

Cho‘lponning g‘oyasi shundaki, **ayolning harakati har doim ochiq isyon shaklida bo‘lmaydi**, ba‘zan ichki qarshilik va ma‘naviy qat‘iyat orqali ham jamiyatdagi gender va ijtimoiy muammolarni ifodalash mumkin. Zebi obrazi orqali muallif **ayolning jamiyatdagi taqdiri va cheklangan roli masalasini** dramatik va fojiali shaklda ochib beradi (Tadjibayeva, 2012).

Muallifning nazariy g‘oyasi: Sharq madaniyatida ayolning erkinligi ko‘pincha ichki qarshilik va axloqiy qat‘iyat orqali namoyon bo‘ladi, bu esa jamiyatdagi gender tengsizlikni yoritadi.

Xulosa

Ushbu maqolada Henrik Ibsenning *“Qo‘g‘irchoq uy”* va Cho‘lponning *“Kecha va kunduz”* asarlaridagi ayol qahramonlar — Nora va Zebi — qiyosiy tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, har ikkala qahramon ayolning jamiyatdagi mavqeini aniqlash va o‘zligini himoya qilish orqali o‘z davrining ijtimoiy va madaniy cheklovlarini yoritadi.

1. Ayolning shaxsiy erkinligi va jamiyat bilan to‘qnashuvi

Nora G‘arb madaniyatidagi individualizm va shaxsiy tanlov printsiplariga asoslanib, ochiq qarshilik va faol harakat orqali shaxsiy erkinlikni qo‘lga kiritadi. U boshlanishda oilaning “ideal xotini” sifatida tasvirlangan bo‘lsa-da, o‘z hayotining boshqaruvchisi bo‘lish va o‘zligini anglash orqali patriarxal tizim bilan to‘qnashadi (Ibsen, 1879).

Zebi esa Sharq jamiyatida ayolning cheklangan ijtimoiy sharoitini aks ettiradi. U ochiq isyon qilmaydi, balki ichki qarshilik va ma‘naviy qat‘iyat orqali jamiyatning patriarxal cheklovlarini ifodalaydi (Cho‘lpon, 1922). Shu

orqali Cho'lpon ayolning erkinlik intilishi va jamiyat bilan ziddiyatini dramatik va fojiali tarzda ko'rsatadi.

2. Oila va jamiyatdagi mavqeyi

Nora oila ichida boshlanishda "qaram" xotin sifatida namoyon bo'lsa-da, voqealar rivojida mustaqil qaror qabul qiluvchi, shaxsiy erkinlikni qadrllovchi shaxsga aylanadi. Zebi esa an'anaviy xotin va qiz roli bilan cheklangan, lekin ichki dunyosi va axloqiy pozitsiyasi orqali o'z mavqeini saqlaydi.

Bu taqqosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, G'arb adabiyotida ayol o'z qarori va harakati bilan jamiyat cheklovlariga qarshi chiqsa, Sharq adabiyotida ayolning kurashi ichki va ma'naviy qat'iyat orqali amalga oshadi. Shu jihatdan, har ikkala qahramon **ayol mavqeini himoya qilish strategiyasi** nuqtai nazaridan turlicha, lekin maqsad bir — o'zligini anglash va jamiyatdagi o'rnini belgilash.

3. Mualliflarning asosiy g'oyalari

Ibsen orqali: ayol o'z hayotining boshqaruvchisi bo'lishi va shaxsiy erkinlikni tanlashi kerakligi ko'rsatiladi, bu esa patriarxal tizimni ochiq tanqid qiladi.

Cho'lpon orqali: ayol ichki qat'iyat va axloqiy printsiplar orqali jamiyat cheklovlarini ifodalaydi, bu Sharq madaniyatidagi gender va ijtimoiy cheklovlarni dramatik va fojiali shaklda yoritadi.

Ushbu tahlil shuni ko'rsatadiki, ayol obrazlari orqali mualliflar nafaqat o'z davrining ijtimoiy cheklovlarini ochib beradi, balki **universal gender masalalari** — shaxsiy erkinlik, jamiyat bilan ziddiyat va oila majburiyatlari —ni ham yoritadi.

4. Ilmiy va nazariy ahamiyati

Ushbu maqola ayol mavqeini o'rganishda bir nechta ilmiy natijalarni beradi:

1. G'arb va Sharq adabiyotidagi ayol obrazlari o'rtasidagi farqlar va o'xshashliklarni tizimli tarzda ko'rsatadi.
2. Ayolning shaxsiy erkinligi va jamiyat bilan munosabatini qiyosiy tahlil qilish imkonini beradi.
3. Adabiyotshunoslik, feministik nazariya va qiyosiy adabiyotshunoslik metodlarini birlashtirib, ayol mavqeini ilmiy va nazariy jihatdan chuqur tahlil qilishga yordam beradi.

Nora va Zebi obrazlari orqali Ibsen va Cho'lpon ayolning jamiyatdagi mavqeini turli madaniyatlarda ochib beradi, ularning harakati va kurashi orqali gender ziddiyati, shaxsiy erkinlik va ijtimoiy cheklovlar masalasi ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Ushbu maqola ayol mavqeini o'rganish bo'yicha **nazariy, qiyosiy va madaniy asos** yaratadi, shuningdek, G'arb va Sharq adabiyotida ayol obrazlarini chuqur anglashga imkon beradi.

Adabiyotlar

1. Beauvoir, S. de. (1949). *The Second Sex*. Paris: Gallimard.
2. Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.
3. Cho'lpon. (1922). *Kecha va kunduz*. Toshkent: Sharq.
4. Damrosch, D. (2003). *What Is World Literature?* Princeton, NJ: Princeton University Press.
5. Ibsen, H. (1879). *A Doll's House*. Copenhagen: Gyldendal.

6. Moi, T. (2006). *Henrik Ibsen and the Birth of Modern Drama*. Oxford: Oxford University Press.
7. Nasriddinov, F. (2005). *O'zbek klassik adabiyotida ayol obrazlari*. Toshkent: Fan.
8. Tadjibayeva, L. (2012). *Sharq adabiyotida ayol mavqeining tahlili*. Toshkent: Akademiya Nashriyoti.
9. Encyclopedia Britannica. (2025). *Henrik Ibsen*. Retrieved January 21, 2026, from <https://www.britannica.com/biography/Henrik-Ibsen>
10. Project Gutenberg. (2025). *A Doll's House by Henrik Ibsen*. Retrieved January 21, 2026, from <https://www.gutenberg.org/ebooks/2542>
11. JSTOR. (2024). *Feminism and the Concept of Freedom in Ibsen's Plays*. Retrieved January 21, 2026, from <https://www.jstor.org/stable/10.2307/40003456>
12. National Library of Uzbekistan Digital Archive. (2025). *Kecha va kunduz: Digital Edition*. Retrieved January 21, 2026, from https://www.natlib.uz/kecha_va_kunduz